

Lang duurde de gastvrijheid in de bayart echter niet, want andere doortrekkende reizigers, die in grooten getale om onderdak vroegen, moesten ook aan het bod komen. Vaak moesten de schout en zijn dienaren den suppoost te hulp komen om de orde te bewaren en de gasten tot vertrekken aan te sporen. Om den passanten duidelijk te maken, dat de gastvrijheid van korten duur was, werd boven de poort van de bayart het volgende opschrift aangebracht:

„Drie nachten langer niet herberg ik 't die behoeft
En houd de vierde uyt de scoysters en 't geboeft'’.

De steen, waarop deze waarschuwing voorkomt en die thans in een verborgen hoek van het Rijksmuseum bewaard wordt, roept de herinneringen op aan den tijd, dat de opvattingen omtrent liefdadigheid in velerlei opzicht verschilden van die van onzen tijd.

In later jaren werd aan vele gasthuizen een andere bestemming gegeven. Men richtte ze in voor een duurzamer verzorging van allerlei hulpbehoevenden, die min of meer tot de maatschappelijk ongeschikten konden worden gerekend. Als een typisch voorbeeld daarvan kan worden vermeld het St. Catharine-gasthuis te Arnhem, dat in het begin der 13e eeuw werd gesticht.

Boven de poort van deze inrichting las men:

„Siet hier worden onderhouen
Oude swacke mans en vrouwen,
Sinloos mens en sieck soldaet
Vindt hier oock sijn toeverlaet'’.

Deze versregelen duiden aan, dat behalve de doortrekkende reizigers ook andere hulpbehoevenden zooals arme ouden van dagen, krankzinnigen en zelfs zieke soldaten in dit gasthuis huisvesting en verzorging ontvingen.

Velp. 1939.

G. VAN ROEKEL.

INGEZONDEN.

GEZONDHEIDSZORG IN UTOPIË.

Het zij mij vergund, een enkele opmerking te maken bij het artikel van dr. J. B. F. VAN GILS over Utopia. Op blz. 3512 zegt hij, dat er ten tijde van THOMAS MORE slechts één ziekenhuis was in Londen, namelijk St. Bartholomew. Dit nu is onjuist. Er waren er vier. Maar HENDRIK VIII, daartoe aangespoord door ijveraars, die geen kerkelijke instellingen konden verdragen, verkreeg spoedig na den dood van THOMAS MORE de goederen van alle vier de hospitalen, en dit was des te erger, daar deze instellingen gefinancierd werden uit haar bezittingen, zooals dit in de Middeleeuwen gebruikelijk was. Een der hospitalen werd het woonhuis van JOHN WILLIAMS, Master of the Jewels. In de anderen konden hier en daar in een hoek nog eenige zieken verblijven, maar de inkomsten en de meêische staf waren verdwenen. Na jaren gaf HENDRIK VIII St. Bartholomew terug voor hospitaalgebruik, maar hij behield de inkomsten en daarom konden er slechts drie of vier patiënten verpleegd worden. De koning nam nu het hospitaal terug. De aandrang van de stad Londen bracht HENDRIK ertoe, op zijn doodsbed de gebouwen en de meeste goederen terug te geven. Zoo werd hij de „stichter" van dat hospitaal. De stad verkreeg enkele jaren later het St. Thomas hospitaal terug van koning EDWARD VI. De twee andere werden verwoest. Daarvan was het St. Mary's hospitaal een inrichting met 180 bedden. Er is dus van de middeleeuwsche stichtingen weinig overgebleven.

Amsterdam, September 1940.

TH. H. SCHLICHTING.